

Lauris Gundars

**VIŅA DEBEŠĶĪBAS
LAIMESCIEMA
PODNIEKDARBNĪCA**

dzīves komēdija

pēc Pēta Vallaka stāsta motīviem

© 2011.

Darbojas

EPA (38)

MIĶELIS (42)

JASIS (19)

Darbība norit lauku mājā, kur starp istabu un virtuvi ierīkota podnieku darbnīca – durvis uz abām pusēm, trešās tieši pretim: uz pagalmu. Darbnīcā divas virpas, plaukti pie sienām, pamatīgs galds mālu mīcīšanai. Šeit darina vienkāršas formas traukus.
1932. gads. Vasara.

I CĒLIENS

1. aina

Savās darba vietās sēž MIĶELIS un JASIS. Abu virpas griežas, uz tām tikko veidoti trauki, tomēr abi vīrieši ir aizdomājušies: Miķelis smaida, Jasis ir norūpējies. Viņi pat nemana no istabas enerģiski ienākušo EPU: viņa spiež pie krūts kartona taisnstūri, šķiet, bildi. Lūkojoties abos podniekos, Epas platais smaids pamazām plēn, bet tad viņa jau strauji iet prom, virtuvē. Tur viņa uzskrien kam virsū – šķind katli, kaut kas gāžas. Pēkšņais troksnis liek abiem vīriem satrūkties, Jasis pat pielec kājas, klūp un krīt. Miķelis smejas.

MIĶELIS. Gulēji, atkal gulēji?!... Slikts sapnītis? Kāds uzbruka? Milzu sievišķis? Man tavā vecumā vieni vienīgi pupi rādījās – kā mucas, ū-ū... Uzminēju? Celies, jāsakopj!... Slims esi?...

Jasis, šķiet, nedzird, kādēļ Miķelis strauji ķer puisī aiz auss.

MIĶELIS. Tev šodien dzīve sākas – vēl nav skaidrs? Kas no tevis iznāks?!... (*Jasis asi izraujas*) Oi, kā tevi dzīve izmācīs, kā izmācīs!... Es arī šitāds kādreiz biju: liels un varens, bet dzīve piespiež, piespiež... Marš pēc ūdens – līdz sešiem te visam jāsmaržo... pēc jasmīniem!... Zini, kā izskatās jasmīni? Balti, sievietēm patīk... Cik labi, ne? Tu taču arī esi laimīgs, dēls?... No šodienas es būšu tavs tēvs: katram vecim tēvu vajag, tā ir, ne? Tā būtu audzināšana... Vajag tēva roku, vajag! Dēls!... (*smejas*).

Virtuvē dzirdama rosība, šķind katli.

Miķelis lej mazgājamajā bļodā ūdeni, noģērbjas līdz viduklim, plaši mazgājas, slapina, saveido matus. Viņam ir spoguļa lauska pie virpas.

MIĶELIS. O, saimniece jau šmorē!... Ko tu gribētu? Droši vien būs kāds svētku cepetis vai karbonāde. Ja man jautātu – dodiet pašu prastāko asinsdesiņu! Bet īstā zarniņā, ar sīku putrainiņu. Nekas nevar būt garšīgāks –

mēs mājās dabūjām vienreiz pusgadā: ja palīdzēja cūku griezt. Pārējo laiku bija tikai ķirbji un sagnītis. Ko jūs tur savā kaktā ēdāt?... Pēc kā smaržo – nesaprotu... Klausies, apdāvinām saimnieci jau tūlīt: šausmīgi grūti nociesties, ne? Tad viņa līdz vakaram būs jau padomājusi, apradusi ar domu, un rīt rausim vaļā – jauna dzīve! Piekrīti, dēls?... (*smejas*) Ko klusē? Tad, kad es ļauju, tev ir jārunā! Piekrīti?...

Jaša atbildi negaidījis, Miķelis ņem no savas virpas nost tikko izveidotu vāzi, liek uz galda un apsedz ar mālainu lupatu, Arī Jasis mazgā rokas, cenšas saglaust matus.

MIĶELIS. (*smejas*) Domā smukāks paliksi?... (*par vāzi*) Kad teikšu, rauj to palagu nost! Stāvi tur!...

Miķelis klauvē pie virtuves durvīm. Tomēr rosība tur neklusē, pat kļūst aktīvāka. Miķelis klauvē vēlreiz, bet atbildēts netiek. Tad viņš piesardzīgi ver virtuves durvis.

MIĶELIS. Hallo!... Te pastnieks!... (*par virtuvi*) O, lielā mazgāšana?... (*nozūd virtuvē*) Ārprāts, īsti plūdi!... Apgāzās?!... Es pats! Ceļu, ceļu, ceļu, tas jādara vīriem – viens-div, viens-div, viens-div, un viens...

Miķelim paliekot rosīties virtuvē, darbnīcā iznāk Epa – viņas kleita nu ir slapja. Arī kartona taisnstūris ir piemircis – Epa ņemas to susināt ar lupatu. Miķelis ir skaļš, viņš komentē katru savu darbību: ...” izlejam, iesūcam, savācam, viens-div”...

EPA. Man vajag naglu, šite... Piekārt vajag...

Izrādās Epai rokās ar anilīna krāsām ietonēts kāda smaidoša bārdaiņa foto – viņa vēlas to piekārt pie sienas, tieši virs virpām. Jasis gan uzreiz neatļaus, ka tiek uzrunāts, taču tad klupdams krizdams metas Epas lūgumu pildīt: ķer ķeblīti, kāpj uz tā.

MIĶELIS. (*balss*) ... Vanniņu vajag mainīt – tūlīt dibens izkritīs: šito vairs lodēt nevar! Jaunu dibenu, dibentiņu! Smuku, jauku apaļu, ā-ā-ā!... Te arī viss slapjš!... Žmiedzam... ņemam... vācam...

EPA. (*smejas*) Tur naglas nav!...

Jasis rauj naglu no sienas citā vietā un mirklī jau ir atpakaļ uz ķeblja. Epa gan smejas atkal – Jasiņam nav āmura. Tomēr tad puisis ņemas sist naglu sienā ar dūri.

EPA. Trakais!... Ko tu dari?!...

JASIS. Nekas... Tūlīt!... Es varu, es...

Jasis dauza vēl izmisīgāk.

*Izdzirdējis troksni, ieskrien arī Miķelis: apjautis situāciju, viņš mirklī
uzņemas tālāko pats. Tiesa, nagla ir jau sienā – viņam atliek tikai uzkārt
bildi. Jasis tikmēr paklusām tin lupatā savainoto roku.*

MIĶELIS. (*par foto*) O!... Tas ir labi! Skaidrs!... Kas par bildi!... Protams, ļoti labi! Kā dzīvs!... Pareizi: cilvēks, kurš visu šo te dibinājis – gods un slava... Varējām jau svinīgi, vakarā... Tad ierausim vienu čarku uz vecā veselību, vai ne? Septiņos?

EPA. Ūdens izlija...

MIĶELIS. Sanesīsim viens un divi – uzlikt sildīties?

EPA. (*Jasim*) Parādi roku.

Jasis steigšus slēpj roku aiz muguras.

MIĶELIS. Ar āmuru pa pirkstu trāpīja? Es papūtīšu puisītīm!... Saimniec, pasmaidiet! Mēs lūdzam! Lūdzam!...

EPA. Apģērbies, ka nesavelk!...

Epa gan sasmejas, tad prom pagalmā.

MIĶELIS. Viņai nekā apakšā nebija – redzēji?... Marš pēc ūdens!... Ko stāvi?

JASIS. Dāvana...

MIĶELIS. Zinu!... Aizmirsās, paspēs... (*par foto*) Kas par bildi!... Tas vispār ir viņš? Svētais tagad mūs sargās – debešķība: šitā šķūņa dibinātājs... Tev tagad te būs lampiņa jāpiekar, svecīte jādedzina... Nevarēji teikt, ka vēlāk kaut kad?

JASIS. Pats karināji.

MIĶELIS. Tu jau naglu biji iedzinis – ko tad es tur vairs: *nē, man riebjas?!...*

Apprec vecu, nobērē un pēc tam pie sienas piekar – grēks no sirds nost, ne?... Viņš tev patika?

JASIS. Virpot iemācīja...

MIĶELIS. Bļodu... Marš pēc ūdens!... Kāpēc viņai vajadzēja to darīt, tieši tagad? Tik labs garīgais mums abiem bija, ne, dēls? Kur iesi?

JASIS. Pēc ūdens.

MIĶELIS. Vēl stunda ko strādāt!... Bet šodien vairs nevar nosēdēt, ne? Uh, kas būs?!... Sākas jauna dzīve! Jūti? Kā viņa trīc un dreb – nekādi nevar mani par jauno meistarū nosaukt: esi pamanījis? Atver jau muti – *klakt*: noraustās. Jo kurš tad te šito laiku visu velk? Pastnieks?... Dāvanu dosim vakarā – viņa droši vien teiks, lai es te visu uzņemos, a es viņai, lūdzu, ir idejas, ir... Nē, es

labāk atteikšos! Lai pierunā, ne? A es – nē! A viņa... Ei, kas te par asinīm – nopilināts? Tev deguns!...

Jasis saķer degunu, atmet galvu.

MIĶELIS. Tev tās mēnešreizes!... Liecies slīpi! Kas ir? Kā jaunkundze atkal! Guli, saku!...

Tomēr Jasis, galvu atgāzis, izskrien laukā.

MIĶELIS. (*nopakaļ*) A ūdens?! Spaiņus paņem!...

Kaut Jasis neatgriežas, Miķeļa labais garstāvoklis ir atpakaļ – viņš pat uzdejo ar iedomātu dāmu.

MIĶELIS. („*dāmai*”, *par foto*) Viņam taču nemaz nestāvēja, madam?... Jūs nemaz nezināt, kas šitais ir par onkuli, ah?... Jā, drīkstat pataustīt, jā, tie ir muskuļi!...

2. aina

Vakars.

Gaisma darbnīcā ir vien tik, cik krīt no pavērtajām durvīm. Virs istabas durvīm viz liels jasmīnu zars.

Istabā dzied – Epa un Miķelis: viņam ik brīdi jūk vārdi, ko Miķelis, šķiet, vērs jautrībā. Kaut kas istabā tiek arī runāts, tomēr ir skaidrs, ka galvenais runātājs ir Miķelis: skan smieklī, tiek saukti tosti. Un atkal smieklī...

Durvīm veroties, no gaišās istabas darbnīcā nāk Jasis: viņš ir saposies gaiša kreklā.

MIĶELIS. (*balss*) Neatstāj mūs vienus pašus, dēls – bīstami!...

Jasis ver durvis ciet, istabā smejas.

Jasim gan šeit nekas nav darāms – viņš brīdi stutē sienu. Kad istabā atkal skaļi smejas, viņš iet virtuvē un cieši piever durvis.

Tad istabā sāk skanēt Epas dziesma – tās kaisles pievilināts, Jasis atgriežas, lai brīdi klausītos, ausi pie durvīm piespiedis. Epai dziedot, Jasis pēkšņi ir ko izlēmis: viņš steigšus pošas prom – met maisā mantas, tupeles, darba drēbes. Pie ārdurvīm viņš griežas atpakaļ, lai saspiestu Miķeļa taisīto, ar lupatu aplāto vāzi.

Tomēr tad jau dziesma ir galā, skan aplausi, tosti, un no istabas nāk laukā Miķelis – atvēsināties: arī viņš ir Epas dziedājuma iespaidā. Miķelis tāpat ir goda drānās – baltā kreklā. Istabas durvis paliek spraugā: tur sāk skanēt patafons – spalgs tenors dzied mīlas āriju.

MIĶELIS. (*čukstus*) ... Tu dzirdēji – viņa nekad nav dziedājusi, viena pati, nekad!... Būrtītis vaļā, putniņš dzied!... Cik tās plātes maksā, visa mūzika, padomā! Vecais viņai nekad neļautu: kapā jau apgriezies!... Uh, dēls, karsti paliek, riktīgi karsti!... (*paslepen lūkojas pa durvju spraugu*) Bet nekā nesaka, velk garumā – jādāvina tas pods, ne? Es sākšu tur kaut ko muldēt – par nākotni, un tad tu nes iekšā, ja?! Ar efektu! Es trīs reizes pieklauvēšu, un tad parādies tu!... (*par notiekošo istabā*) Skaties, skaties – dejo, viena pati... O, debešķība!... Tā vispār ir viņa? Kāds nav nomainījis?... Ū-ū-ū!...

Kaut gandrīz jau izgājis, Jasis tomēr liek mantas prom – nu viņi lūr istabā abi.

MIĶELIS. ... Sieviete grib, dēliņ, tas izskatās šitā, kad viņas grib!... Redzi, kādas poziņas, ā-ā-ā!...

JASIS. Tu jau neesi tur...

MIĶELIS. Nu un?... Viņa zina, ka es te lūru, zina!... Nez, cik gadu viņai šodien paliek – baigi jaunā ir apprecējusies...

JASIS. Novembrī dzimšanas diena...

MIĶELIS. Uhhhhh... Kas novembrī?

JASIS. Viņai dzimšanas diena.

Miķelis parauj Jasi prom no durvīm, tomēr abi joprojām sačukstas.

MIĶELIS. Viņa teica, ka šodien.

JASIS. Viņa teica, ka svinēsim. Neteica, ka dzimšanas diena...

MIĶELIS. Ko tad mēs te svinam?

JASIS. Četrdesmit dienas, es tā rēķinu – četrdesmit dienas kā meistars nomira.

MIĶELIS. Aha! Viss pareizi – jāsāk dzīvot!... A kā tu zini, ka novembrī?

JASIS. Svinēja kādreiz...

MIĶELIS. Un tu atceries? Datumu varbūt arī vēl?... Ei, kas tad te mums tāds ir, dēliņ, ko? Tu arī varbūt esi sataisījis viņu precēt? Es būšu vectētiņš, ko?!...

Jasis dodas prom, tomēr Miķelis satver viņu un piespiež ar degunu pie durvju spraugas. Puisis gan pretojas, tomēr velti.

MIĶELIS. Re, re, viņa tev dejo, tev!... Nu, forša taču, lietojama, vai ne? Es jau sen gribēju tev piedāvāt – re, dēliņ, viena tikai pavisam nedaudz palietota atraitne: jaunam puikam tieši tas, kas vajadzīgs – iemācīs visu, parādīs! Es

jau te laizos gan, bet man jau smiltiņas podā, man ar bildītēm pietiks! Es tev varēšu šlīpsi aizdot, žaketīte gan par lielu būs! Ai, nē – vecajam taču pusskapis palika: tur tev desmit gadiem būs ko štātēties! Iešūs drusku, piešūs! Nu, ej, ej, saki – tā un tā!...

Beidzot Jasis izraujas, tomēr, kad viņš skrien uz pagalma durvīm, Miķelis pieliek viņam kāju priekšā – puisis nostiepjas visā garumā. Tai pašā mirklī no istabas laukā nāk Epa – viņa ir saposusies: kleitā, augstpapēdenēs.

MIĶELIS. (*Jasim*) Atkal!... Viss tev krīt un gāžas! Gāja pačurāt...

Miķelis sniedz roku, tomēr Jasis ceļas pats.

EPA. Man kāds šovakar dančus piesolīja!...

MIĶELIS. Protams!

Epa tomēr paņem pie elkoņa Jasi. Miķelis smejas.

MIĶELIS. Debešķīgi! Es pierakstos otrais! (*Jasim*) Nenomin kājas – es arī gribu!...

Epa ar Jasi iet istabā – Miķelis stāv tās pavērtajās durvīs: viņš nestāj plati smaidīt. Patafons jau atkal spēlē to pašu āriju. Acīmredzami, ka Epa ar Jasi dejo – par to var spriest pēc Miķeļa dīdīšanās: ik brīdī viņš māj sveicienus, rāda priekšā soļus, satvērienus. Šķiet, dejojošajiem nav daudz vietas, kādēļ viņi ik pa brīdim kaut kam uzgrūžas: Miķelis tad smejas. Dejai turpinoties, Miķelis dodas pie apklātās vāzes: nu tā ir gluži plakana. Mirkli apdomājis, viņš samīca vāzi māla pikā un met mālu toverī. Uzrodoties atpakaļ durvīs, Miķelis atkal plati smaida – viņš dodas iekšā istabā: Miķelis plaudē.

MIĶELIS. (*ba/ss*) Rinda, rinda, rinda!... Madam!... Jā, drīkstat pataustīt, jā, tie ir muskuļi!...

Epa smejas, Miķelis smejas, skan patafons.

3. aina

Diena.

No pagalma iekšā nāk Miķelis, darba drēbēs. Nosēdies pie savas virpas, viņš brīdī domā, tad ceļas, aizkrampē ārdurvis un ņemas pētīt Jaša maisa saturu – tur ir vien dažādi nieki, salauztu pīpes kātu un spēļu mašīnīti ieskaitot. Rotaļlietu viņš iebāž kabatā. Beidzis rakņāties, Miķelis vēl neņem

nost ārdurvju krampi – viņš klauvē pie istabas durvīm. Neviens neatbild, kādēļ Miķelis velk nost darba zābakus un klusītēm ieiet istabā. Šķiet, arī tur viņš izrakņā visas malas: atgriezies viņš kaut ko veikli iemet Jaša maisā. Uzvilcis zābakus, Miķelis atkrampē durvis. Dodoties atpakaļ pie virpas, Miķelis strauji stājas – viņš ir ko pamanījis pa puspavērtajām virtuves durvīm: Miķelis iet tajās iekšā.

MIĶELIS. (ba/ss) Ko naktī darīsi? Celies!... Acis vaļā, viens-div! Celies, saku!...

Atbildēts viņam netiek, tomēr kāds sāk rosīties.

MIĶELIS. (ba/ss) Ja nav saimnieka, tad var gulēt?! Augšā! Darbs ir darbs ar vai bez saimnieka! Celies!!!... Šajā mājā neviens šitā nestrādās, skaidrs?! Novāc rokas! Rokas!!!...

Sākas pamatīga mīcīšanās – jo brīdi, jo nežēlīgāka: gāžas kastrolī, dun grīda, sienas. Nu dzirdami arī Jaša izsaucieni, gan neskaidri. Arī Miķelis vairs nerunā – cīkstēdamies vīri smagi elso.

Pēkšņi Miķelis kliež – skaļi un izmisīgi. Nākošajā mirklī viņš ir jau no virtuves laukā, Jasis nopakaļ – puisim rokā pamatīgs nazis, un viņš acīmredzami nejoko. Abi skraida lokiem pa darbnīcu.

JASIS. Nav trīs, nav trīs!!!...

MIĶELIS. Mēs taču runājām: pusstunda!...

JASIS. Bez desmit trīs!!!...

MIĶELIS. Nu, iedur, iedur!...

Miķelis nav gaidījis, ka Jasis viņa aicinājumu uztvers nopietni: skraidelēšana atsākas.

MIĶELIS. Stulbs esi?! Tev pie daktera jāiet! Ej prom no durvīm, prom ej!!!...

(*loti skaļi*) Policija!!!... Varonis, ja, varonis?!...

Jasis atkal metas viņam virsū – abi riņķo pa darbnīcu līdz Miķelim izdodas tikt pie pagalma durvīm. Tomēr tur viņš uzgrūžas Epai: viņa ir skrējusi.

EPA. Nazi noliec! Met nost!!!...

Jasis brīdi minstinās, tad no visa spēka triec nazi sienā.

MIĶELIS. Labi, ka redzēji! Tu redzēji, redzēji?!... Mēs nemaz nedrīkstam to tā atstāt – tā pēc likuma ir policijas lieta: ierocis!... Un ne par ko! Ņem un skrien virsū!!! Lai policija ved pie dakteriem!...

JASIS. Nav trīs!...

EPA. Kas nav?

MIĶELIS. Ir vai nav, vai ir pieci, vai ir desmit – viņš būtu mani nodūris: tu redzēji! Ja tu neienāktu...

EPA. Kāpēc?

MIĶELIS. Tāpēc, ka traks, tāpēc, ka jāārstējas!...

EPA. (*Jasim*) Vari pateikt?

MIĶELIS. Nē, viņš nevar: dzīvnieks!...

Piecērtot durvis, Jasis iemetas virtuvē.

MIĶELIS. Mēs vairs paši savās mājās nevaram justies droši!... Tu nevari, savās...

EPA. Ko tu darīji?

MIĶELIS. Strādāju es! Piecas bļodas pēc pusdienām jau paspēju – jaunskunga nav! Pēkšņi dzirdu – krāc! Suns būs iešmaucis, domāju. Nē, debešķīgi – palīdis virtuvē zem galda! *Nāc un strādā!* – es saku. Viņš smaida, smīn, paķer nazi un virsū! Kāds cits manā vietā jau sen būtu viņu piežmiedzis, bet tas nav pareizi – nedzīvojam taču mežā!... Klieudz, brēc, acis sarkanas – *es tev ņeskas pa pagalmu izritināšu, kokā uzkārsu! Nestrādāšu! Neesi nekāds saimnieks!...* (*Jasim*) Tagad te ir saimniece!...

Jasis strauji atpakaļ, kādēļ Miķelis veikli tver sienā iedurto nazi.

MIĶELIS. Nenāc! Ej nost no saimnieces!...

EPA. Dod nazi!

MIĶELIS. Nevajag, tā ir policijas lieta!...

Epa atņem Miķelim nazi.

EPA. Izej!

MIĶELIS. (*Jasim*) Jā!

EPA. (*Miķelim*) Tu izej!

MIĶELIS. Pēc policijas?

EPA. Mēs parunāsim. Viņš strādā pie manis.

MIĶELIS. A ko es saku, protams – vajag runāt!

EPA. Mēs parunāsim divi vien.

MIĶELIS. Gulēt darba laikā, un pēc tam...

EPA. Man ir nazis.

Miķelis vēl minstinās, tomēr tad iet pagalmā.

MIĶELIS. Es tepat būšu – sauc!...

Brīdi kluss.

JASIS. Nav trīs...

EPA. Runāt vairs nemāki?

JASIS. Pie vecā saimnieka pēc pusdienām bija jāsāk trijos... Bez desmit tagad. Tu nekā neesi mainījusi... Bez desmit, bet viņš žņaudz!... Tagad tikai ir trīs...

EPA. Nazis!

JASIS. Pie kakla, žņaudza!

EPA. Šītais ir nazis!

JASIS. Jā! Nazis!

Atsprāgst durvis, Miķelis strauji iekšā.

MIĶELIS. Mierā!!!...

EPA. (*Jasim*) Ej, tev vēl ir desmit minūtes.

MIĶELIS. Debešķīgi!... Ja viņš paliek, tad... tad nu mums ir jāpērk šaujamaš!...

Epa strauji dodas virtuvē, atgriežas ar lupatu sainīti – tajā revolveris. Viņa dod to Miķelim – viņš ņem, tomēr tādu mantu acīmredzami tura rokā pirmo reizi mūžā.

EPA. Šausi?

MIĶELIS. Meistara šaujamaš: viņš teica, bet nekad nerādīja...

EPA. Šausi?

MIĶELIS. Šaušu.

EPA. Šauj. Re, viņš gaida.

MIĶELIS. Nu, ne jau tagad – drošībai...

EPA. Liec kabatā.

MIĶELIS. Es jau visus te aizsargāšu...

EPA. Liec kabatā!

MIĶELIS. Liec tu, es jau kaut kā pats: veču lietas... (*atdod revolveri Epai*).

EPA. Man nevajag: es runāt māku.

MIĶELIS. Nežņaudzu es viņu!... Ja viņš gadījumā saka!...

JASIS. Pie kakla!...

EPA. (*Jasim*) Un tu vispār paklusē!

MIĶELIS. (*Jasim*) Bāba!...

EPA. Ir jau trīs.

MIĶELIS. Viņam jau vēl desmit minūtes...

Jasim pēkšņi sāk tecēt no deguna asinis, viņš ķer lupatu.

EPA. Apgulies, izej!...

Jasis gan spītīgi sēžas pie savas virpas.

MIĶELIS. Man te kaut kur bija tīra lupatiņa!...

JASIS. Nevajag, ir labi... Pārgāja...

Miķelis gan sāk meklēt pa darbnīcas kaktiem – tā viņš acīmredzami mērķtiecīgi nonāk līdz Jaša maisam: no tā skanēdama izripo kristāla glāze uz peciņas.

MIĶELIS. Uī!... Kas tad tas?... Debešķīga! Pilsētā pirki?... Kaut kur redzēta, ne? Saimniec?...

JASIS. Nē!!!...

MIĶELIS. (*Epa!*) Un šito mēs arī slēpsim? Lai policija tiek skaidrībā: ir zagts, nav – man nevajag grēku uz dvēseles!...

EPA. Pagaidi!

MIĶELIS. Labi! Dod uzreiz viņam to šaujamo, dod, un miers mājās! Paši nostāsimies pie sienas un saliksim rociņas!...

EPA. Es viņam uzdāvināju...

MIĶELIS. Dzimšanas dienā?... Bija? Es esmu palaidis garām?... Apsveicu!...

EPA. Lai pārdod, jaunas bikses nopērk – mans strādnieks, ciems runā...

MIĶELIS. Ā-ā!... Kādā Laimesciemā es dzīvoju!... Nē, skaidrs, viņš jau nopelnīt to nevar...

JASIS. Varu!!! Es varu un es nemaz...

EPA. Paklusē, es teicu! Varonis!... Pārgāja?...

MIĶELIS. ...jaunkundz?...

EPA. Pusčetri jau nāk!

MIĶELIS. Es paspēšu! Bet kādam jau atkal te biksēm nesanāks...

JASIS. Man ir jau septiņpadsmit bļodas, pirms pusdienām!...

MIĶELIS. Paguli, vismaz tās desmit minūtes: lai godīgi...

EPA. Un tu arī paklusē!

Jasis apņēmīgi iegriez virpu un ļoti enerģiski ķeras pie darba. Pirmais māla pikucis gan tāpēc nolec zemē.

MIĶELIS. Oi! Cik nejauki. Bet katrs sākums jau ir grūts...

Miķelis ņem nokritušo māla piku un ņemas to virpot pats. Jasis arī jau ķēries pie jaunas – abas virpas ir iegrieztas ne pa jokam.

EPA. Neārdieties! Miers!... Beidziet taču!...

Vīri gan viņu vairs nedzird – acīmredzami sākas īstas sacensības: virpas dūc, meistari elš, ik brīdi pamezdami acis uz otra veikumu.

EPA. Nomierinieties!...

Lai uzsvērtu savu pilnīgo mieru, Miķelis sāk dziedāt. Miera gan nav – vīri iespringst ar katru jaunu bļodu. Abu iemaņas ir līdztvērtīgas: viņi pat apzināti kārtējo bļodu sāk virpot reizē.

Lai sacīkstes karstumā vīri nepamestu sastrādāto uz grīdas, Epa ir spiesta palīdzēt, nonesot gatavās bļodas uz galdu. Darbnīca rūc un dun, skan dziesma.

Pirmā sāk smieties Epa. Tad Miķelis. Un visbeidzot arī Jasis. Miķeļa dziedāšana kļūst par īstenu popūriju, kam pievienojas pat Jasis, kurš gan dziedāt nemāk, kādēļ ātri klust.

Neviens negrib padoties – tas ir īstens podu karuselis.

4. aina

Vakars. Istabā skan patafons.

Miķelis te ir viens – viņš aplūko no jauna uzvirpoto vāzi: Jaša saspiestās vietā. Tad viņš to svinīgi aplāj ar lupatu un, novilcis zābakus, dodas klauvēt pie istabas durvīm. Pēdējā brīdī Miķelis pārdomā – ņem apsegto vāzi līdzī. Viņš klauvē.

MIĶELIS. Pastnieks!...

Kaut neviens viņam neatsaucas, Miķelis ver durvis un iet istabā iekšā. Tur klust patafons.

EPA. (balss) Ar māliem istabā!...

Miķelis atmuguriski kāpj no istabas laukā, tomēr smejas. Epa seko.

MIĶELIS. Dāvana... Kāds sūta!...

Lai nesasmērētu zeķes, iznākot no istabas, Epa iekāpj Miķeļa zābakos. Viņš vērš vāzes atklāšanu par pārsteigumu – Miķelis tēlo burvju mākslinieku. Epa brīdi klusē.

EPA. Kas tad atnesa?

MIĶELIS. Kāds no mākoņiem! Atsūtīja!... Sēžu, sēžu, pēkšņi jūtu – uzrunā mani kāds: te, pakausī. Ar vārdiem jau nu ne, bet kaut kādi stari – mati kā birste gaisā... Un tad es redzu: manas kājas iziet pagalmā, skrien pie virpas – tik vēlu vakarā! Un tad manas rokas, pirksti – es redzu, tie dzīvo paši savu dzīvi: zibēt zib... Un iznāca šis – debešķīga dāvana mūsu Laimesciemam! Es biju tikai lellis viņa rokās!...

EPA. (smejas) Smuki...

MIĶELIS. Mēs varētu šitādas taisīt. Bļodas ir droša lieta – tas skaidrs, bet cilvēki jau pamazām grib arī kaut ko vairāk. Ne vēderam, tā teikt, bet dvēselītei arī... Nu, puķītes iespraust, priecāties. Un tad nākam mēs un sakām – lūdzu, pastnieku gaidījāt?!...

EPA. Kam to vajadzēs...

MIĶELIS. Tev, saimniec.

EPA. Tās zilās vāzes uz bufetes ir no kaut kādiem aizlaikiem.

MIĶELIS. Puķes tur arī vēl vecvecmamma sabakstīja?

EPA. Lauku cilvēkam puķes pie sētas aug.

MIĶELIS. Vecais meistars to tik kladzināja... vieglas smiltis, protams, lai svētīts... bet mēs esam citādi. Vai tad ne?

EPA. Mēs... Nav cilvēka bez vēdera – pareizi viņš teica.

MIĶELIS. Puika varēs pavirpot bļodas arī sākumā: lai droši.

EPA. (*par vāzi*) Garāka ķēpa...

MIĶELIS. Bet dārgāk maksā.

EPA. Mums neiet vēl tik labi.

MIĶELIS. Vecais bija veco laiku cilvēks, piekrīti?

EPA. Tu viņu gan pazini.

MIĶELIS. Divpadsmit gadi vienā šķūnī, šite!... Biju aizgājis līdz resnvēderam – viņš neteica, ka nepirks. Teica, ka apdomās, paņēma vienu – zili sarkanu apdedzināju...

EPA. Jau pārdot, pie resnā?

MIĶELIS. Tavā vārdā! Es taču redzēju, ka tev visu laiku nebija labi, ka mums tāpēc nav labi – nāve mājās, un tā. Ne pats, bet tavā vārdā. Jā, nepieteicos, bet tu jau vienalga būtu mani pasūtījusi – re, tā, kā tagad! Bet dzīvi taču neapstādināsi... Puikam ne tikai bikses, zābakus arī vajag... Un tev pašai: staigāsi kā karaliene...

EPA. Jaunais meistars?

MIĶELIS. Es to nesaku! Resnajam arī teicu: saimniece atsūtīja parunāt – *nu, zin, kā jau sievišķa cilvēkam tā domāšana – vāzītes, mežģinītes...*

EPA. Es tā domāju?

MIĶELIS. Mums jādzīvo ir! Labāk jādzīvo!... Bet labi – aizmirstam!...

Miķelis jau grasās saspīest vāzi māla pikā, tomēr Epa pēkšņi viņu attur – atņem vāzi.

EPA. Paldies...

Ne vārda vairs nebildusi, Epa griežas un iet atpakaļ istabā. Durvīm veroties vēlreiz, izlido Miķeļa zābaki. Vēl pēc brīža istabā atskan patafons. Veikli noskalojis rokas un seju, atglaudis matus, Miķelis dodas pie istabas durvīm. Brīdi minstinājies, viņš tās ver bez klauvēšanas. Tomēr durvis ir ciet – aizkrampētas no iekšpusēs.

5. aina

Vakars.

Jasis ir ļoti skaļš – durvis no pagalma rauj vaļā līdz galam, soļus sper dunošus. Vien pamazām top jaušams, ka viņš ir dzēris. No virtuves ienesis ūdeni, Jasis ģērbjas nost līdz pusei: viņš mazgājas tieši tāpat, kā to dara Miķelis – plaši un skaļi. Jasis arī iedziedas, tomēr pārlietu greizi. Kad veras istabas durvis, un no turienes nāk laukā Epa, Jasis acīmredzami speciāli viņu nemana.

EPA. Kas lēcies?

JASIS. Nekas, pilnīgi nekas nav lēcies: ne man, ne viņam, ne viņiem un tam, un šitam...

Jasis acīmredzami arī runā atdarina Miķeli. Viņš pārlietu daudz smejas.

EPA. Dzēris esi?

JASIS. Šodien taču svētdiena, ne? Būšu sajaucis? Bija darbā jābūt?!... Ai-ai-ai! Nu, bija man tāda sajūta – celī dūra! Es domāju uz lietu, uz sniegu velk, bet nē, redz – uz darbu!...

Strauji veroties ārdurvīm, no pagalma ieskrien Miķelis – viņš ir ģērbies steigā, vienā apakškreklā.

MIĶELIS. Es jau domāju – kas vistas pamodināja? Bet suns neko: skaidrs!...

EPA. Bet dzīvs vēl? Suns? (*smejas, kā par labu joku*).

MIĶELIS. Ejam gulēt!

JASIS. Brīvdienā es varu darīt, ko gribu, ne?

EPA. Un ko tu gribi?

Jasis izvelk no maisa ko papīrā ievīstītu – tā ir ceptas gaļas gabali.

JASIS. Uzciēnāt gribu!

MIĶELIS. Pie brālēna bijī?

JASIS. Jā! Suņus kārām. (*par gaļu*) Cienājieties! Es nezināju, ka šiem tik grūti ādu pār acīm nomaukt: velkam pa diviem, acis jau izripo, bet nekā! Pat nemanījām, ka jau vakars klāt!...

MIĶELIS. Neiegriezāt aiz auss? Bez tā jau nevar. Tad gan noskrien pati: kā mētelītis.

EPA. (*Jasim*) Ko tu darīji?!

JASIS. Suņus ēdām! Nē, jau! Šitā ir cūka kaut kāda, no kaimiņiem saimainījām... Dīrājām, kāvām. A kas? Brīvā valstī!...

EPA. Rokas nomazgāji?! Tu dzirdi?!

MIĶELIS. Dzirdi? O, dīrātājs! Tev patīk, ja? Jauns puika, bet... Fiksi rokas mazgā!

JASIS. Tikai rokas? Neko citu ne?...

EPA. Tev asinis uz biksēm?

JASIS. Es jau neēdu ar biksēm!...

EPA. Muldies, ja?

JASIS. (*smejas*) Kā var ar biksēm ēst? Iedomājies, ar biksēm: krāmē iekšā un ēd?...

EPA. Vecis, īsts tēviņš tagad esi?

JASIS. Nē, jaunkundze esmu!... Uzēdiet, visiem pietiks!

MIĶELIS. Staigā pa pagastu suņus dīrādams... baigi...

EPA. Tu dzirdi?

JASIS. Nākošsvētdien mums sarunāts gravā...

EPA. Atkal suņus kārt?

JASIS. Suņus kārt un šņabi dzert: svētdiena!...

MIĶELIS. (*Epa*) Pašam patīk, ne? Pareizi, suņiem vispār ir tādas cērmes, kas var uz cilvēku pārceļot, un mums tad ir beigas, pagalam...

Nekā neteikusi, Epa iemetas istabā un aizcērt aiz sevis durvis. Brīdi kluss, tad Miķelis ņem gabalu Jaša nestās gaļas, ēd abi.

MIĶELIS. Visu izdzērāt, līdzī nav?... Viņa jau nesaprot, ka večiem jābūt večiem, ka mums savas iešanas un darīšanas, ne?... Cik tad dvēselītes aizlaidāt?... Zābakiem?... Ja paliek pāri, saki... Grūta ir tā augšana, dēls... Labi, labi, neesmu tavs tētis, neesmu... Bet tāpēc jau nepaliek vieglāk, ko? Skatos kā spogulī... Viņa jau nesaprot, bet mēs pierādīsim, ne? Ka veči ir veči! Kur olas, kur viss pārējais!...

JASIS. To glāzi tu – manā maisā!...

MIĶELIS. Tev taču uzdāvināja– neko nesaprotu...

JASIS. Pašam tev cērmes – neej sunim klāt!...

Miķelis springi smejas. Tad izvelk no savas virpas apakšas Jaša maisā atrasto spēļu mašīnīti.

MIĶELIS. Laikam izkritusi... Smuka. Tev kaut kur ir smilšu kaste?...

Nākošajā mirklī Jasis metas Miķelim virsū, tomēr, šķiet, Miķelis ir to gaidījis – viņš mirklī nozūd virtuvē. Kad Jasis panāk Miķeli, tur iet skaļi – abi smagi elso, tomēr vairs nesaka viens otram ne vārda. Būkšķ sitieni. Kad tie rimst, no virtuves nāk laukā aizelsies Miķelis.

MIĶELIS. Naži tagad ir citā atvilktnē...

Viņš jau taisās iet laukā, taču tad steigšus velk nost savus zābakus un liek tos pie istabas durvīm ar purngaliem pret tām. Izlavās laukā gan Miķelis pa pagalma durvīm.

Brīdi kluss. Tad istabā sāk dziedāt Epa – sāpīgi un skaisti. Jasis nāk laukā no virtuves – sadauzīts un paspūris, bet atskaidrojies. Jau taisoties iet prom pagalmā, Jasis pamana Miķeļa zābakus – tad puisim pēkšņi sāk tecēt asinis pa degunu. Viņš pierasti spiež pie tā lupatu, tomēr laukā neiet. Aizspēris zābakus kaktā, Jasis sēstas uz Miķeļa ripas sola, lai uz tās uzsēdinātu milzīgu māla fallu. Pieķepinājis tam pamatnē divas gļetas bumbas, Jasis dodas prom, piecirdams durvis. Epas dziesma apraujas, tomēr vien uz brīdi – tālāk tā skan kā karsts čuksts.

II CĒLIENS

1. aina

Agrs rīts, pirms lēkta.

Darbnīcā pamatīgs krāvums gatavās produkcijas – bļodu. Jasis ar Miķeli gulda tās pamīšus ar papīra strēmelēm lielos grozos: Jasis padod, Miķelis kārtu – Jasis arvien attālinās no groza, kādēļ drīz viņam nākas bļodas Miķelim mest. Abi acīmredzami to nedara pirmo reizi. Tepat ir arī Epa - viņa smejas: arī Epai rokā bļoda.

EPA. Izbeidz! Pasaki!... *(lasa uz bļodas dibena)* Vē... Dē... Nu, ko tas nozīmē?!

MIĶELIS. *Vēdēlpē...* Smuka dziesma sanāk, ne: *vēdēlpē-elpē-elpē-un pē-ē-ē-ē...*

EPA. Neļaušu jums braukt uz tirgu, kamēr nepateiksi: visi prasīs, kur ir mūsu darbnīcas ķeksis! Nē - *vēdēlpē...* *(Jasim)* Tu taču zini! Kas tas ir?

JASIS. Varens... darbs...

MIĶELIS. ... loka... puišus!... *Vēdēlpē...*

EPA. Bet nopietni: neļaušu - manas bļodas!...

MIĶELIS. Tad skrāpē laukā!... Neprasīs neviens – mēs taču paši pirmo reizi uz tirgu vedam: mūsu ķeksis patiesībā bija resnvēdera ķeksis, mēs viņam visu laiku labu slavu gādājām. Paši pirmo reizi!...

EPA. Vismaz kāds vārds būtu, uzvārds...

MIĶELIS. Kas visus tos tavus P un L var izrunāt! Kur tavs vecais tādu uzvārdu vispār rāvis – soms vai ugrs kaut kāds?!...

JASIS. Tavs labāks...

MIĶELIS. Nav labāks! Un *vēdēlpē* arī tas pats vien ir – lai visi brīnās! Katru reizi, kad sieva mazgās to bļodu, katru reizi, kad mūs atkal tirgū ieraudzīs: *re, tie ar tām, nu... bim-bam-bom bļodām!...*

EPA. (*smejas*) Cilvēkiem tik prātu jaukt!...

MIĶELIS. Bez kājaino nažu trinēju zini? Kurš nezina? Trīt var jebkurš, bet bez kājām ir tikai viņš!...

EPA. Stulbi salīdzini.

MIĶELIS. Stulbi, ne stulbi, bet no šīs dienas mēs esam tie *bim-bom – vēdēlpē!...*

Viņš negaidīti met bļodu Jasim atpakaļ – tas paspēj ķert. Jasis met atkal, Miķelis gan to sviež tālāk Epai... Sākas pamatīgs bļodu karuselis – Epa spiedz, tomēr spēlē iesaistās.

MIĶELIS. *Vēdēlpē... vēdēlpē... vēdēlpē-ē-ē-ē...*

Bļoda virpuļo pa darbnīcu arvien ātrāk un ātrāk – visbeidzot to nespēj ķert Epa: bļoda sašķīst pret sienu.

MIĶELIS. Uz laimi! Mums vajadzēs!...

Visi vēl elso.

EPA. Nepārdosit visu, nekad...

MIĶELIS. *Viņa debešķības Laimesciema podniekdarbnīca...*

EPA. Kas?...

MIĶELIS. *Vēdēlpē... Viņa debešķības Laimesciema podniekdarbnīca...*

EPA. Muļķis!... Tiešām?! Goda vārds?!... Mēli var izmežģīt!...

MIĶELIS. Nevienam citam jau nav jāzina.

EPA. Kas ir *viņš*? Dievs?...

MIĶELIS. (*par foto pie sienas*) Vecais meistars... Kurš tad te mums galvenais?...

EPA. Es...

MIĶELIS. Jā, bet... Labi: *Viņas debešķības Laimesciema podniekdarbnīca...*

Tas pats – *vēdēlpē!...* (*Jasim*) Vari izrunāt?

EPA. *Viņas debešķības Laimesciema podniekdarbnīca...*

MIĶELIS. (*Jasim*) Abi reizē - *Viņas debešķības Laimesciema podniekdarbnīca...*

EPA. (*Jasim, smejas*) Cik stulbi, vai ne?!...

JASIS. Naudu vajag, drusku, tirgum...

MIĶELIS. Pārdosim, nopelnīsim!

JASIS. Es esmu nopelnījis, divi mēneši. Drusku, zābakiem...

MIĶELIS. Nav naudas – it kā tu nezinātu!

EPA. Zābakiem atradīsies – kamēr tu andelēsi, puika ies, nopirks. Zābakus vajag!

Epa ieiet istabā. Vīri beidz kravāt grozu.

MIĶELIS. Es tevi aizstāvēju – par to pimpi arī...

JASIS. Kas lūdza?...

Miķelis negaidīti skauj Jasi un, neskatoties uz puīša izmisīgajiem pūliņiem atbrīvoties, tura jo cieši sev klāt.

MIĶELIS. Draudzējamies! Kas mums cits atliek? Mēs visi būsīm laimīgi, tici man!...

JASIS. Ej dirst!!!...

Miķelis paspēj palaist Jasi vajā pirms Epa atpakaļ.

EPA. (*Jasim*) Es tevi lūdzu – šitos vārdus nes pagalmā... (*dod naudu*) Pietiks?

MIĶELIS. Tur jau iznāks tādi zābaki līdz olām!...

EPA. Es lūdzu taču!...

MIĶELIS. Piedošān, līdz tai vietai, kur mūsu kājas aug laukā no apakšējiem vaigiem, kur šie smaids, un kur...

EPA. (*smejas*) Miers!!!... Vē... dē... el... pē... (*Jasim*) Un klausī meistarū...

Miķelis negaidīti krīt ceļos vecā meistarā foto priekšā.

MIĶELIS. Noteikti, meistar, es tevi paklausu!...

EPA. Stulbenis!!!...

MIĶELIS. Es lūdzu – šitos vārdus, madam, nesiet laukā!...

Miķelis lec kājas – tik plati viņš vēl nav smaidījis nekad iepriekš.

MIĶELIS. Braucam! Nāk jau seši – jāpaspēj ieņemt labākās vietas: pie vārtiem pa kreisi, kur pumpis...

EPA. Nu, tad – ne naudas, ne baudas. Kā meistars teica.

MIĶELIS. Pie vella mātes!...

Epa noskūpst Miķeli uz vaiga, kurpretim Jasis izvairās – tad abi vīri nes lielo grozu pagalmā: tur spīd spoža saule.

Epa skrien pie loga, lai noskatītos braucējiem nopakaļ – viņa māj, sūta pat koķetu gaisa skūpstu.

Labu brīdi kluss, lec saule.

Tad negaidīti Epa sāk dziedāt – ciet acīm, sev. Epa gan plati smaids...

Kad dziesma ir galā, Epa kāpj uz ķebliša, lai noņemtu no sienas vecā meistara foto. Viņa cenšas izraut arī naglu, tomēr tas neizdodas. Tad Epa noskūpst smaidošo bārdaini un sadedzina bildi.

2. aina

Vakars.

Gaisma deg tikai istabā, tās durvis līdz galam vaļā.

Kad pagalmā pēkšņi atskan dziesma, Epa klupdama krizdama metas darbnīcā, velk kājas un laukā pa durvīm pagalmā – viņa ir stipri gaidījusi. Miķeļa dziesma ir bezbēdīga. Tiesa gan, pēc brīža Epa nāk jau atpakaļ, plato smaidu pazaudējusi. Iesākumā viņa nozūd istabā un cieši piever durvis, tomēr pēc tam apņēmīgi nāk laukā darbnīcā – iedez gaismu un gaida.

No pagalma iekšā nāk Miķelis ar Jenganu Jasi pār plecu – grūti nākas ar tādu nesamo izgrozīties caur durvju aili, tomēr dziedāt Miķelis nestāj. Viņš dzied arī tad, kad liek nemaņā gulošo puisī zemē. Miķelis gan plati smaida, pārāk plati – viņš ir dzēris.

EPA. Nu?!... Es uzticējos!... *Vēdēlpē!!!...*

MIĶELIS. Oi, tūlīt kritīšu, saimniecīt! Pieturi lāgā vīru, labo darbinieku!...

Epa gan metas Miķelim virsū ar dūrēm – tās sāpīgi zvetē viņa muguru. Tomēr Miķelis smejas un cieši satver Epas rokas – dzērumu viņš ir vien tēlojis.

EPA. Uzpūt!!!...

Kad Miķelis to dara, Epa viņu skauj.

EPA. Būtu nositusi, goda vārds!!!... Ārprāts!...

MIĶELIS. Puika tikai...

EPA. Pagaidi – tu nemaz, bet viņš pirkstu nevar pakustināt?

MIĶELIS. Nosvīda tikko mēs iebraucām tirgū – nu, goda vārds! Melna vīle palika! Es saku, kraujam laukā. *Krauj pats!...* Domāju, puikam tos zābakus gribas tā, ka acīs cērtas: lai jau bizo! Pakaļ vai skriešu?... Nē, ap divpadsmitiem skatos – pie karuseļiem kāds blāuj, kliedz, kādu tur ķer rokā... Palūdzu, vienu tantiņu pastāvēt – puika jau sēž, aiz restēm. Guļ, jēgu pārdzēris. Knapi izlūdzos, lai atdod – *mūsu pagasta puika, kam jaunībā negadās...* Parakstījos, ka nekur šo vairs vaļā šodien nelaidīšu...

EPA. Zābaki?

MIĶELIS. Ne jau zābakiem viņam vajadzēja... oi, sievietes!...

Negaidīti Jasis sāk kustēties, cenšas celties – gan velti.

JASIS. Maku! Maku atdod!... Atdod!...

MIĶELIS. Šitā visu ceļu murgu! Es esot atņēmis! Protams, ka es, kurš tad cits – cits nekad!...

JASIS. Tu nospēri, tu!...

MIĶELIS. Labi! Es!... Saimniece jau man atņēma un pašu nopēra!...

Jasis raud dzērāja asaras.

EPA. Aiznesīsim uz istabu.

MIĶELIS. Viņam te par labu...

EPA. Viņš nav dzīvnieks.

MIĶELIS. Tā ir tava istaba!

EPA. Izgulēsies – aizvedīsi pāri pagalmam.

MIĶELIS. Pati gulēt vēl neiesi? Vēls...

EPA. Vēl ne...

Miķelis ņem Jasi aiz padusēm, Epa pie kājām – puisis tiek noguldīts istabā uz dīvāna. Abiem nesējiem atgriežoties, Epa klusām piever durvis.

MIĶELIS. Nu, ko darīsim?...

EPA. Kas tad ir jādara?...

MIĶELIS. Es jau tā kā gulēt taisījos...

EPA. (*smejas*) Muļķis!!! Kā gāja? Cik atpakaļ atvedāt?!...

MIĶELIS. Ko ta?

EPA. Cik jūs nepārdevāt? Cik pārdevāt?

MIĶELIS. Mēs? Kas ta mēs?

EPA. Cik pārdevi tu?!

MIĶELIS. Ko ta?

Epa jau atkal bungā viņam pa muguru, tomēr nu tas jau ir gauži citādi – viņa smejas. Miķelis ģērbj nost jaku, tad atsprādzē jostu – tur viņam izrādās cilpās iekarināta audekla kule, kurā žvadz un čaukst nauda. Ar troksni Miķelis met to uz virpas.

MIĶELIS. Grozi tukši.

EPA. Muldies!!!...

MIĶELIS. Skaiti!!!...

Aptaustījusi naudas kuli, Epa nespēj slēpt prieku – acīmredzams, ka Miķeļa guvums ir iespaidīgs pat bez pārskaitīšanas.

MIĶELIS. Varu lūgt jūs uz deju, madam?

EPA. Mūzikas nav...

Miķelis tomēr tver Epu – viņi dejo, bez mūzikas.

MIĶELIS. Kas tur notikās, kā tie ļautiņi ņēmās – *Vēdēlpē?*... No kurienes tas? No Amerikas? Jā! Kur citur tā laimes zeme, vai ne? Ar vienu roku skaitu naudu, ar otru spēj tik grozu noturēt, lai nenosper! Divās minūtēs visu būtu aiznesuši! Vecenes *gā-gā-gā*, meitas – *vā-vā-vā*, sīči – *ņīgu-ņegu* pa kājām, orķestris spēlē – *umpā-umpā*, es skaļāk par visiem – *Sanāk, sanāk, te laime no pašas Amērikas- Mērikas!* Laime!... Nemeloju taču – laime ir? *Gā-gā-gā, vā-vā-vā, ņīgu-ņegu, ņīgu-ņegu, umpā-umpā – tā ir laimēēē!...*

Miķelis strauji stājas, brīdi kluss.

MIĶELIS. Tev, saimniec, ir... skaistas acis...

EPA. Tu nepabeidzi!...

Miķelis atkal iegriež Epu dejā.

MIĶELIS. ... *Gā-gā-gā, vā-vā-vā, ņīgu-ņegu, ņīgu-ņegu, umpā-umpā – sanāk uz vāzēēē!...* Visas vāzes pārdevu! Pirmās! Piecdesmit! Bez tavas ziņas un atļaujas, viņas debešķība. Visas piecdesmit. Uz beigām divreiz dārgāk! Varēja pat trīsreiz – divas tantas sakāvās par pēdējo: blakus puikam šīs gandrīz iesēdināja: *atdo-atdo, še-tev, še-tev! Gā-gā-gā, vā-vā-vā, ņīgu-ņegu, ņīgu-ņegu, umpā-umpā – tā ir laimēēē!...* *Gā-gā-gā, vā-vā-vā, ņīgu-ņegu, ņīgu-ņegu, umpā-umpā – sanāk, sanāāāā!!!...*

Miķelis atkal strauji stājas.

MIĶELIS. Atnes glāzītes, divas.

EPA. Ko?... Glāzītes? Kādas?...

MIĶELIS. Kristāla! Ja visas nav kādam atdāvinātas... Nē, sēdi – vēl puiku pamodināsi!...

Viņš iemetas virtuvē, atgriežas ar divām bleķa krūzēm. No sava maisa Miķelis velk laukā pudeli ar sarkanu, biezu šķidrumu – lej to krūzēs.

MIĶELIS. Tas tev – dāvana...

EPA. Ko tu tērējies, priekš kam...

Tomēr viņa pirmā ceļ krūzi, abi saskandina.

MIĶELIS. *Vēdēlpē!...*

EPA. *Vēdēlpē!...*

Abi dzer, Epa stipri viebjas.

EPA. Ā-ā, cik stiprs!...

MIĶELIS. Mēs esam to pelnījuši!...

Viņš izvelk no maisa arī konfekšu turzu – vienu jau liek Epai mutē.

EPA. Uzreiz galvā ieskrēja!

MIĶELIS. Norīt vajadzēja – būtu vēderā!

Abi smejas, Miķelis lej atkal.

EPA. Uz tavu veselību!...

MIĶELIS. Manu?... Nu, pelnīts vispār!... Par vāzēm. Par puķītēm...

Abi atkal smeļ un dzer, atkal konfektes.

MIĶELIS. Un ko tālāk?

EPA. Ko tad tālāk?

MIĶELIS. *(Lej glāzēs)* Tu vēl esi tik jauna. Un viena... ledzeram par puiku!

EPA. Puiku? Kāpēc?...

MIĶELIS. Gribēju viņu nosist... nožņaut, jā – viņam bija taisnība, bet tagad viss ir labi. Stāvēju tur, tirgū, un domāju – cik labi!... Pieci gadi palikuši un viss. Pieci gadi, un tad gaidi smiltis podā, kā saka... Bet tev saimnieku vajag, un ne jau pieciem gadiem... Par puiku!

Pēkšņi istabā sāk skanēt patafons.

MIĶELIS. Re, jau mostas – izgulēsies, un atkal būs gaišs un foršs puikiņš. Tu jau viņu izaudzināsi... Es neesmu to viņa maku ņēmis, un nekā es viņam pa ceļam arī neteicu: es zinu, ko tu domā.

EPA. Ko vari zināt?

MIĶELIS. Par puiku! Par jums!... Saimniec, kur tā tava roka tagad ir, ko?...

Epas roka tiešām ir satvērusi Miķeļa delmu un vaļā laists viņš netiek arī tagad – Epa smejas.

EPA. Šausmīgi iesitis pa galvu!...

MIĶELIS. Visus šos sešus man ir gribējies saukt tevi vārdā – nevis „saimniec, saimniec”... Es prātā juku! Bet turējos! Tu neticēji, bet es varēju, es noturējos, tik ilgi!... Sešus gadus! Gadus! Kurš ticēs?!... Bet tagad viss ir labi, saimniec! Un nesauc mani par meistaru – pataupi puikam: viņam to vajag vairāk. Es šodien izdomāju – es tev varu tirgū pastāvēt: man iznāk, man patīk, tiešām – visa šitā muldēšana... Par puiku!

EPA. Mamma jau teica – nekad neko nerunā dzērusi... bet šoreiz es...

*Tomēr viņa tā arī neko nepasaka – Epa ķeras pogāt vaļā Miķeļa bikses.
Arī viņš rauj vaļā Epas kreklus. Viņu skūpstis ir karsts un sen gaidīts...
Tomēr tas arī ir viss – istabā pēkšņi noskan pamatīgs būkšķis, tad vēl
viens. Kaut kas plīst. Miķelis ar Epu metas turp, taču durvis izrādās
aizkrampētas.*

MIĶELIS. Atver!!! Vaļā!!!...

EPA. Beidz, izbeidz!!!...

*Tomēr atbildēts viņiem tiek ar plīstošu stiklu šķindu. Postīšana pieņemamas
spēkā: istabā dun, būkšķ un plīst bez mītas.*

MIĶELIS. Pa logu!!! Ātrāk!!!...

Abi metas pagalmā.

Acīmredzami tik vienkārši tikt Jasim klāt neizdodas – būkšķi nerimst.

Visbeidzot tiek trāpīts patafonam – tenors iekviecas un klust.

3. aina.

Diena.

Līst. Kaut kur uzšķīļas zibens, noducina pērkons.

*Miķelis viens – sēž un strādā. Viņš virpo bļodu gluži mehāniski, lāgā pat uz
virpu neskatīdamies: Miķeļa domas ir kaut kur citur. Visbeidzot jau gandrīz
gatavā bļoda lido viņa klēpī – Miķelis triec to pret sienu. Nākošajā mirklī
gan viņš jau ir rimis – no pagalma iekšā nāk Epa: raisa nost salijušo
lakatiņu, arī kleita līp viņai pie miesas. Epa smejas.*

EPA. Paspējām!!!... Drusku tikai aprasināja – sametām turpat uz grīdas,
vakarā būs sauss...

MIĶELIS. Jauki...

Miķelis cenšas smaidīt – ķeras virpot jaunu bļodu.

EPA. Tik ātri uznāca! Saule, saule, un tad kā gāž!... Puikam gandrīz sirds pa
muti – pārņēmās. Atkal deguns...

MIĶELIS. Sirds pa muti?...

EPA. Kas ir?

MIĶELIS. Strādāju – tirgus negaidīts...

EPA. Resnvēders tev kaut ko pateica? Kaut kas nav labi?

MIĶELIS. Ir ļoti labi viss. Ļoti, ļoti, ļoti labi. Viņš arī ņemšot – kaut katru nedēļu
pa pieciem groziem: meitieši viņam visu izpārdošot. Bet kur lai ņem...

EPA. Puika tūlīt nāks.

MIĶELIS. Viņam taču tur kaut kas izlēca: no kurienes, kas?

EPA. Šitais tagad bija ļoti asprātīgi, te jāsmejas?

MIĶELIS. Jau izsmējies tur – nekas jau pāri nebūs palicis. Ej, atpūties.

EPA. Nu, stāsti, stāsti – kas tad tagad mums te tāds ir noticis?

MIĶELIS. Es jau nezinu: jūs tak smējāties tur. Es kļūdods? *Hi-hi-hi, ha-ha-ha...*

EPA. Un?

MIĶELIS. Viss! Nekas! Bez vārdiem.

EPA. Man jāraud bija? Par ko? Ka lietus līst? Vai par to, ka tu, atskrienot no resnā, palūrēji pa šķirbu un notinies – tas gan bija riktīgi smieklīgi: ar širmīti, tecinūs vien! Vai tad debešķīgais Laimesciema meistars ar sienu ņemsies, ko?..

MIĶELIS. Ko tad es tur vairs...

EPA. Zini, vispirms mēs drusku pabučojāties. Kad ķērāties klāt pa īstam, viņam sāka asinis pa degunu tecēt...

MIĶELIS. Kam?

EPA. Pastniekam!

MIĶELIS. Es jau nesaku. Jūs smējāties...

EPA. Es saku – beidzām smieties, un tad ķērāties klāt! Tu taču piedāvājies nākt par liecinieku uz baznīcu: es to labi atceros.

MIĶELIS. Tā es neteicu!

EPA. Viņš nenobijās, es arī ne, un... tev taisnība: jauns cilvēks nav vecs cilvēks.

MIĶELIS. Izbeidz!...

EPA. Neesi mājās, nekliedz!

MIĶELIS. Labi, kas man... bučojieties veseli un tālāk, uz priekšu...

Epa norauj slapjo kleitu, palikdama gluži kaila. Miķelis lec kājas.

EPA. Izkarini, lai izžūst.

Viņa ieiet istabā un aizcērt durvis.

MIĶELIS. Pagaidi...

Tomēr iet pie durvīm Miķelis neuzdrošinās. Brīdi minstinājies, viņš izkarina Epas slapjo kleitu. To darīdams, viņš pamana, ka nagla, uz kuras karājusies vecā meistara bilde, ir tukša. Uzšķīļas spožs zibens, noducina kaut kur tepat līdzās – lietus gan ir rimis: vien pil no jumta dzegām.

Veras durvis – izmircis iekšā nāk Jasis. Arī viņš velk nost slapjo kreklu.

Ieraudzījis Epas kleitu, viņš dodas karināt savas drēbes virtuvē.

MIĶELIS. Kā tu to māki, a?... Pēc visa šitā... Dzirdi, vai?

Nekā neatbildējis, Jasis nāk no virtuves vienās apakšbiksēs – viņa darba drēbes ir līdzās virpai. Apģērbies, viņš sēstas pie virpas, sāk strādāt.

MIĶELIS. Pa kuru laiku veco meistarū norāvi? Tev gan ir akna... Netēlo – es neņēmu, un neviens cits te nav viesojies pusgadu, zini. Kā tu to māki? Nē, es nopietni: taisi šitādus sūdus, bet vienalga viņa skrien ar tevi bučoties.

JASIS. Nemaz...

MIĶELIS. Es jau sen būtu izlidināts no šejienes, ar atdauzītiem orgāniem...

Pliks tu viņai dejo, vai? Iemācīsi?

JASIS. Nē.

MIĶELIS. (*turpmāk runā klusu*) Labi, runāsim kā veči – ir tikai divas iespējas: tu vai es, es vai tu. Piekrīti? Sievišķis jūk prātā – gaida, kad mēs izkausimies, nolemsim. Nekādas starpības nav: es esmu stiprāks, tu jaunāks. Piekrīti? Neizšķirts. Piekrīti? Ja tikai kāds neatkāpjas, kāds viens no mums. Piekrīti? Man nav nekāda iemesla, tev gan ir – jāmaksā par mēbelēm, patafonu, mūziku... pusdzīve.

JASIS. Atpelnīšu...

MIĶELIS. Tagad es drusku parunāšu! Piekrīti? Es tev dodu visu to naudu. Tu tinies. Piekrīti?

JASIS. Kur tev nauda?...

MIĶELIS. Kravā mantiņas. Uzmetīšu vēl pa virsu – spēļu mašīnītēm. Labi, labi, atvaino: vecs vīrs – pasprūk nevietā!... Nu, nebaksties! Tu savu cīsiņu iespraudīsi simts citās aliņās, bet man vajag... Nē, skaidrs, to man arī vajag! (*par Epas kleitu*) Redzi, paspējām! Bet es nesēžu kā suns uz siena kaudzes – jūs pat varētu apprecēties un doties pasaulē, bet es jums naudiņu sūtītu: kādreiz pats noticu, ka tas ir smuki. Kas tur tāds?... Tu dzirdi?... Tad tu nepiekrīti – tas to nozīmē? Labi, tad es arī ne, un mēs turpinām? Neceri, nekas nemainīsies, ja es to negribēšu!...

JASIS. Viņa... viņa arī ir cilvēks...

MIĶELIS. Ko tu saki?!... Cilvēks ir tāds zīdītājs, kas sajēdz un saprot, kad viņu glauda un kad sit. Tu sit, es glaudu! Un es vēl ar elļiņu ieziežu, izmasēju!... Cilvēks!...

JASIS. Es nopelnīšu...

MIĶELIS. Teicami. Man prieks... Cik gados? Un visu to laiku es tepat vien būšu!... Ko tu man dosi, lai es nozustu no tavas murgu pilnās dzīvītes – tūlīt un tagad? Nav ko dot? Pat iedomāties grūti? Ah... Bet zini, es tev varu pateikt priekšā. Nē, skaidrs – darbnīcu tu atdot nevari: nav tava. Un nebūs nekad, tici man... Bet labi, tas vairs mani neskar. Gribi, lai es pazūdu no šejienes? Gribi?! Karstākā vēlēšanās? Uzreiz pēc saimnieces aliņas? Vai pirms? Gribi mani vairs neredzēt?...

JASIS. Jā...

Miķelis stādina Jaša ripu, izjauc viņa bļodas sagatavi, veikli to sadalīdams trijās māla desiņās.

MIĶELIS. Apēd!... Apēd un viss: būsi sev nopelnījis brīvību!... Jā, izrādās, es nemaz neesmu tik briesmīgs, kā izskatās, ko? Trīs struņķīši dzimtenes zemes – pat labi skan, ne? Es pat tevi drusku apskaužu. Nu, ēd!... Es nejokoju! Vairāk nekā tev nav jādara – apēdīsi, izies cauri dziedādams! Klausies, nez vai kāds ir šitā mēģinājis: kāds formas tad nāktu laukā? Varbūt met tik ceplī un ved uz tirgu? Tu varēsi novērtēt - ar meistara aci. Pēc tam uzraksti man, labi? Jo es aiziešu, tikko apēdīsi – es savu vārdu turu! Netici?... Tur nu es neko nevaru darīt? Es neko. Bet nekā tad nemainīsies, nekā nenotiks...

Jasis pēkšņi tomēr ņem vienu māla desiņu un liek mutē.

MIĶELIS. Teicami! Pēc tam pie saimnieces nāves gultas varēsi stāstīt, ko tu viņas dēļ esi izcietis!...

Jasim nenākas viegli dabūt mālus iekšā – viņš rīstās, tomēr stumj tālāk.

MIĶELIS. Labi, labi, labi, labi... vēl drusku! Uzdzersi ūdeni pirms otras porcijas! Palīdzēt?!...

Kaut Jasis pretojas Miķelis bez žēlastības grūž mālus viņam dziļāk mutē – puisis vien īd.

Tomēr Miķelis nenolaiž skatienu no istabas durvīm – tikko tās veras, viņš metas spiest tās ciet.

EPA. (balss) Laid! Laid!!!...

MIĶELIS. (skaļi čukst) Spļauj laukā, spļauj!!! Spļauj, muļķīti!...

Epa dauza durvis, bet Miķelis tās cieši tura līdz pat mirklim, kad Jasis spļauj mālu desu no mutes laukā. Tad Miķelis pāiet malā, un Epa klupdama krizdama iebrāžas darbnīcā.

EPA. Nojucis esi?!...

MIĶELIS. Piedod, es... es negribēju, ka tu viņu tādu redzi, tādā stāvoklī... Nesaprotu, kas viņam pēkšņi notika: atnāca no siena, pārgērbās un ņem no virpas, un bāž mutē... baigi...

Epa tīra Jaša muti, skalo ar ūdeni. Viņš gan pēkšņi izraužas un metas Miķelim virsū – tas vairoties ieskrien istabā: Jasis nopakaļ, tad arī Epa.

EPA. (balss) Mierā! Mierā, es saku!!!... Es dzirdēju visu!!!...

MIĶELIS. (balss) Ko tad tu tādu dzirdēji, ko?!...

Visi atpakaļ darbnīcā, lai tajā pašā secībā nozustu virtuvē. Atkal jau šķind trauki, rēc un elso vīri.

MIĶELIS. (balss) Ko tu dzirdēji, ko?! Kā viņš mani par impotentu idiotu saukāja – es dzīvoju te gadiem un tikai lūru pa šķirbu?! To tu dzirdēji? Ka es klusēju, tu arī dzirdēji?! Un par tevi... Nu, mazais, ko tu domā par visu šito, kas te mums ar saimnieci ir bijis, ko?!...

Pēkšņi atskan šāviens, un viss mirklī klust. Tad kāds sāk nedabiski smieties – vien pamazām var atpazīt Miķeli.

MIĶELIS. (balss) Viss!... Viss!... Ā-ā-ā-ā-ā-ā... Zvēri!... Zvēri!!!!...

Miķelis atmuguriski iznāk darbnīcā, tad metas pagalmā, prom.

Labu brīdi kluss.

Tad no virtuves laukā nāk Epa – ar revolveri rokā. Viņa sagumst uz ķebliša.

Atkal kluss.

Tad no pagalma strauji atgriežas Miķelis – viņš sāk drudžaini vākt savas mantas.

MIĶELIS. Sēdi! Nenāc man klāt! Tur sēdi!!!... Nevienu mirkli ilgāk šajā mājā, ne mirkli! Šajā Laimesciemā! Sēdi!!!... Tu tēmēji uz mani, uz mani! Nē, es neiešu uz policiju, es... Divpadsmit gadi šajā mājā, un seši gadi... Seši gadi!... Tev nav ko teikt? Nav?!...

Saņēmis pilnas rokas dažnedažādu mantu, Miķelis atkal laukā pagalmā – dzirdams, kā tur viņam viss krīt zemē, Miķelis lamājas.

Epa joprojām sēž kāš sasalusi.

Miķelis atkal atpakaļ.

MIĶELIS. Nē, kāpēc man būtu jāatsakās no naudas? To es tev neesmu solījis! Neesmu saņēmis par diviem mēnešiem un vienu nedēļu. Un vienu dienu.

EPA. Tagad?...

MIĶELIS. Kad tad? Un es mūžā vairs kāju te nesperšu: esi panākusi, ko gribēji! Varēji šaut uzreiz!...

Epa ceļas, dodas uz istabu.

MIĶELIS. Šaujamo nomet, met nost!... Šī ir nolādēta vieta, nolādēta māja...

Epa atgriežas ar naudu.

EPA. Cik?

MIĶELIS. Man jau naudu nevajag, es vienkārši...

EPA. Cik?

MIĶELIS. Nu, ja tu gribi! 215 – divi mēneši, divas nedēļas un viena diena.

JASIS. 206...

Jasis ir iznācis no virtuves tik negaidīti, ka Miķelis pārbīstas.

MIĶELIS. O, jaunais meistars jau rēķina līdzi, malacis!... To starpību es viņam atstāju: pūram!

Epa liek naudu uz virpas.

MIĶELIS. Un par atlaišanu? Trīs mēneši uz priekšu! Un par atvaļinājumu, par sešiem gadiem?... (*Jasim*) To tev kādu nedēļu nāksies skaitļot, meistar!

EPA. Atlaidusi tevi neesmu...

MIĶELIS. Nē! Es uz tevi šauju, bet tu dzīvo, elpo, vairojies!... Ja netrāpīšu!... Trāpīji, paldies!... Skaidrs, ka es pats eju prom, pats!...

EPA. 215. Ņem.

MIĶELIS. Pagājušomēnes es naglas pirku, lupatas un āmuru – 12.70 (*Epa atskaita viņam vēl*) Pirms tam kanēli, cepampulveri – 3.20 (*Epa maksā*).

Pipari, lauru lapas... (*Epa maksā ar lielu banknoti*)... Nu, tad lai jums viss izdodas! Bail nav?...

Neviens viņam neatbild. Miķelis ņem naudu un dodas uz durvju pusi, tad tomēr vēlreiz atpakaļ.

MIĶELIS. Jūs nesaprotat! Meistaru padzenat!... Rīt jūs būsiet pazuduši! (*Jasim*)

Tu taču saproti... Labi, es nākšu uz astoņām stundām. Dzīvošu citur, klusēšu... Es pazemojos tagad... (*viņa acīs ir asaras, Epa*) Tas nav godīgi! Nav godīgi!... Nevajadzēja ļaut man cerēt, domāt, gribēt... Sešus gadus, veselus sešus!... Es klusēju un klusēšu. Bet tas nav godīgi... Lai Dievs jūs sargā!...

Miķelis prom.

Labu brīdi kluss.

EPA. Tikai nelien bučoties... Laimīgs?...

JASIS. Es prom iešu... Es nevaru... Atnāks jauns meistars...

EPA. Par zaļu vēl esi, lai pats būtu meistars.

JASIS. Vecāks rīt uz brokastīm nepalikšu... Es negribu, nevaru...

EPA. Gribi...

JASIS. Bet nevaru!

EPA. Mēģini.

JASIS. Es?

EPA. Šņabi vairs nedzersi?

JASIS. Nekad! Goda vārds!!!...

EPA. (*par pistoli*) lemet upē...

4. aina

Diena. Spoža saule.

Uz ķebliša sēž Jasis – baltā kreklā: tikko no pirts. Epa stāv viņam aiz muguras – viņai mugurā līgavas kleita: vēl gan neaizpogāta. Abi klusē, skatās pa logu.

JASIS. Nezināju, ka tu māki tā pērt...

EPA. Cilvēks daudz ko nezina...

JASIS. Nu, ja... Es tiešām neticēju, ka tu gribēsi baznīcā, kā jauna meita – tev otrā reize...

EPA. Ciems jau par to tikai runā, ka tu mani precī naudas dēļ.

JASIS. Bet te jau... kā mēs izgrozīsimies...Tā taču nemaz nav!

EPA. Ciems runā, ka es vienkārši gribu sev vīru izaudzināt – tā ir?

JASIS. Skaidrs, ka nē! Nē!... Es taču...

EPA. Tiksim galā, tiksim...

Brīdi kluss.

JASIS. Visu laiku aizmirstu – toreiz to glāzi es nebiju ņēmis: kad tu... kad tu mani... Es būtu todien aizgājis...

EPA. Zinu.

JASIS. Tā ir taisnība, ka vecais meistars – tavs vīrs, pirms miršanas teicis, ka jauno meistarū... nu, viņu, nevajag te atstāt?

EPA. Ciems runā?

JASIS. Viņš pats stāstīja... Dzirdējis nejauši.

EPA. Jā... viņš vecs bija...

JASIS. Kāpēc: (*atdarina*) *Seši gadi, seši...* Viņš taču te strādāja kādus divpadsmit, ne?...

EPA. Gribi viņu atpakaļ?

JASIS. Nē, es vienkārši domāju – kas viņam galvā...

EPA. Tiksim mēs galā, tiksim!

JASIS. Skaidrs, saimniec...

EPA. Es taču tev teicu!...

JASIS. (*smejas*) Piedod, tā iegājies – *saimniec, saimniec!*...

EPA. Ja ciems runā, netici nekam.

JASIS. Par ko?...

EPA. Apsoli.

JASIS. Labi.

EPA. Sev soli!

JASIS. Kā – sev?

Negaidīti Epa viņu skauj.

EPA. Saspied! Spied!!!...

Jasis mulsi to dara, Epa viņu kaisli skūpstā, acis aizvērusi. Jasis atbild neveiklāk.

Pēkšņi pie durvīm klauvē. Abi stājas. Kaut Jasis raisās no Epas vaļā, viņa nelaiž.

JASIS. Par agru vēl. Kas?... Neredzēja nevienu nākam...

EPA. Iekšā!... Nu?!...

Lēni veras pagalma durvis, darbnīcā nāk Miķelis.

MIĶELIS. Spogulīti aizmirsu...

EPA. Meklē...

Epa laiž Jasi vaļā un dodas prom istabā.

Brīdi Miķelis meklē, tomēr velti.

JASIS. Neesmu redzējis: bārdas spogulis - te?

EPA. (*balss*) Lai taču meklē, ja viņš tā atceras!...

Viņa piever istabas durvis.

Miķelis vēl brīdi meklē, tad sēstas uz savas virpas sola.

MIĶELIS. Grūti?...

JASIS. Nē, labi... deviņas bļodas stundā, ceplis ceturtdienās, tā normāli...

MIĶELIS. Tev asinis vairs netekot, pa degunu... Ciemā runā. Tas labi!...

JASIS. Cik gadus tu te strādāji?

MIĶELIS. Divpadsmit...

JASIS. Sešus...Ne?

MIĶELIS. Divpadsmit... Sešus es gribēju iet prom... Viņa ir laba.

JASIS. Zinu...

Brīdi kluss.

MIĶELIS. (*par virpu*) Mēnesi klāt neesmu skāries, pirksti stīvi – nekas laikam vairs nesanāktu...

JASIS. Kur tavs spogulītis te var būt?

MIĶELIS. Ļauj vienu bļodu... pēdējo... Kamēr saimniece neredz!...

JASIS. Nezinu... nē, nu kā gribi...

Miķelis iekārtojas, sameklē mālus, izmīca.

MIĶELIS. Tu jau pa šito laiku kārtīgus muskulīšus esi uzpumpējis, ne?... Kurš ātrāk?...

JASIS. Uz baznīcu tūlīt, drīz... pirts... kreklis...

MIĶELIS. Bail?...

Brīdi minstinājies, Jasis sēstas pie savas virpas.

Viņi abi sāk reizē: uz „trīs”. Iesākumā abi strādā ļoti nopietni, taču mazpamazām sacensības azarts gūst virsroku. Miķelis jau atkal uzsāk dziesmu. Tad arī Jasis iedziedas – un viņam sanāk, kas izbrīna Miķeli. Abi nogriež savas bļodas no virpām reizē.

MIĶELIS, JASIS. Saimniec!!!... Saimniec!...

Istabā sāk skanēt patafons – skan tā paša tenora tā pati mīlas ārija.

* * * * *